

Han smuglet vekk NS-protokollen

PARTIBOKA: NS-protokollen inneholder også navn på de ca 100 nordmennene som stiftet det seinere landssvikerpartiet. Øverst til venstre har Vidkun Quisling satt sitt navnetrekk.

GJEMTE NS-BOKA: Det var Nasjonal Samlings generalsekretær, Rolf Jørgen Fuglesang, som sørget for at partiprotokollen ikke kom i det frie Norges hender. Foto: NTB

Unikt materiale

Hvem som står bak forsøket på å omsette Nasjonal Samlings partiprotokoll fra 1934 til '45, holdes strengt hemmelig.

Av OTTAR JAKOBSEN

Advokat Gunnar Cramer i Tønsberg opptrer som mellommann for eieren. Riksarkivar

betegner materialet som unikt. Historiker Hans Fredrik Dahl er, etter det Dagbladet kjenner til, den eneste nordmann som sitter på en kopi av en stor del av materialet. Dahl skrev i sin tid biografien om Vidkun Quisling i to store bind. Protokollen brukte han som bakgrunn da han skrev verket.

KJENNER MATERIALET: Hans Fredrik Dahl

- Vi vil forsøke å gå i forhandling med sikte på å ta over materialet. Vi er innstilt på å yte en kompensasjon, uten at jeg kan si noe mer om dette nå. Vi mener protokollen tilhører staten da London-regjeringen besluttet beslagleggelse av alt NS-materiale i desember 1944.

Herstad mener protokollen er av stor historisk betydning. Han

- Protokollen er av stor historisk betydning. Den inneholder ikke opplysninger som ville ha fått betydning under rettsoppgjøret, men i en historisk sammenheng er dokumentet svært viktig.

Dahl mener protokollen hører hjemme i riksarkivet

Like før freden våren 1945 ble Nasjonal Samlings originale partiprotokoll gjemt unna for å forhindre beslagleggelse av materialet. Landssvikerpartiets håndskrevne protokoll ble smuglet ut av landet og havnet i USA.

Av OTTAR JAKOBSEN

Det var generalsekretær og Vidkun Quislings høyre hånd, Rolf Jørgen Fuglesang, som sørget for at NS-protokollen fra 1934 til 1945 ble gjemt unna.

Protokollen, som nå er til salgs gjennom advokat Gunnar Cramer i Tønsberg, befinner seg etter det Dagbladet kjenner til fremdeles i USA.

Materialet inneholder alle vedtak fattet av NS-ledelsen fra partiets første råds møte i januar 1934 fram til tida like før krigens slutt i 1945.

Smuglet ut

Nålevende kilder med fortid i NS opplyser til Dagbladet at protokollen ble holdt unna av Fuglesang selv.

Generalsekretæren ba sin sekretær sikre materialet slik at det ikke skulle havne i gale hender. Dette skal ha skjedd kort tid før freden i mai 1945.

London-regjeringen besluttet i desember 1944 at alt NS-materiale skulle beslaglegges, noe som også skjedde i fredsdagene våren 1945 med henblikk på landssvikkoppgjøret.

Mens jubelbrusen etter krigens slutt ennå runget over landet, ble partiprotokollen fraktet til USA, der den i all hemmelighet ble oppbevart i 40 år, fram til februar 1985.

På dette tidspunkt regnet man det historiske dokumentet som tapt.

Da blir «partiboka» annonsert til salgs av en anonym selger, forestått av advokat Dennis Collins på Long Island, går det fram av en artikkel i bladet Nordisk Tidende. Protokollen skiftet da også eier kort tid etter, til en pris av ca 1000 dollar.

100 navn

Nå er protokollen igjen til salgs, annonsert og omtalt i Aftenposten. Hva protokollen inneholder og hvordan den ble gjemt unna, kastes det ikke lys over.

opplysningene som framkommer i protokollmaterialet er selve stiftelsesdokumentet, med ca 100 underskrifter. Dagbladet sitter på en kopi av dette dokumentet, med stifternes egne underskrifter.

En oversikt over partiets medlemmer ført av politisjef i Oslo, Karl A. Martinsen, ble i 1985 tilbudt solgt sammen med protokollen. Denne boka skal ikke være med i materialet denne gangen. Hvor denne boka nå befinner seg, skal være usagt. Rolf Jørgen Fuglesang døde i 1988, 80 år gammel. I god tid før dette tok NRKs legendariske Per Bønn opp en intervjuserie med Fuglesang, som i sin tid ble stoppet av den tidligere NS-statsrådens slektninger. Programserien er aldri blitt sendt, men oppbevares i Norsk

ROLF JØRGEN FUGLESANG

Født jan. 1909 - død des. 1988. Fuglesang var Vidkun Quislings høyre hånd og lojale støttespiller fra stiftelsen av NS i mai 1933 til okkupasjonens slutt i mai 1945, hele tida som partiets generalsekretær. Fra 1942 var Fuglesang kultur- og folkeopplysningsminister i Quislings regjering. Han ble dømt til livsvarig tvangsarbeid og tap av allmenn tillit for all framtid, som det het, under rettsoppgjøret etter krigen. Han ble seinere benådet. Fuglesang sonete elleve år i fengsel. Seinere i livet tjente han til livets opphold som håndverker. Fuglesang var utdannet jurist.